

22 sierpnia - 101. rocznica Bitwy Białostockiej

22 sierpnia 1920 roku Białystok i tereny wokół niego były polem zaciętej bitwy stoczonej pomiędzy 1 pułkiem piechoty Legionów i wycofującymi się spod Warszawy oddziałami 3 i 16 Armii Bolszewickiej. Po wielogodzinnych walkach siły wroga zostały rozbite i Białystok został wyzwolony spod trwającej prawie miesiąc okupacji bolszewickiej. W tym roku mija 101. rocznica tego wydarzenia.

Polskie działania w dniu 22 sierpnia rozpoczęły się od brawurowego ataku o świcie III batalionu 1 pułku piechoty Legionów dowodzonego przez kapitana Józefa Marjańskiego, który wdarł się do miasta od południa, od strony przedmieścia Skorupy. Znamienным był fakt, iż podczas walk ulicznych naszych żołnierzy wsparła ludność cywilna Białegostoku. W efekcie do godz. 7 rano miasto opanowano, rozbijając doszczętnie stacjonującą w Białymstoku bolszewicką 164 Brygadę Strzelców.

Całodzienne walki uliczne

Jednak już godzinę później do Białegostoku dotarły wycofujące się spod Warszawy oddziały 3 i 16 Armii Bolszewickiej. Zaatakowały one miasto od strony Baciut i tory kolejowego na Łapy. To uderzenie zostało odparte, a szczególnie zacięte walki miały miejsce w okolicach Bażantarni.

Mimo poniesionych dotkliwych strat, bolszewicy nie ustępowali i około godz. 13, wzmocnieni nowymi siłami, ponownie zaatakowali Białystok. Posiadając przewagę, przebili się przez polskie stanowiska i wtargnęli do miasta, w którym rozgorzały zacięte walki uliczne. Trwały one cały dzień, aż do godziny 22 wieczorem i odznaczały się ogromną zaciętością.

Dramatyczna obrona budynku Zarządu Miejskiego

Do najbardziej dramatycznych sytuacji należała obrona budynku Zarządu Miejskiego na rogu ulicy Pałacowej i Warszawskiej, gdzie kilkunastu żołnierzy zebranych przez kapitana Marjańskiego z powodzeniem stawiało czoła atakującym licznym szeregom wroga. I choć bohaterski dowódca zginął, zarówno w tej części Białegostoku, jak w innych dzielnicach miasta, szala zwycięstwa zaczęła się systematycznie przechylać na stronę naszych wojsk.

Bolszewicy stracili 600 zabitych i rannych, 22 działa oraz 140 ciężkich karabinów maszynowych, 1 samolot i 3 pociągi wyładowane bronią, zapasami i sprzętem. Ponadto 8 tys. spośród nich wzięto do niewoli. Straty polskie wyniosły 220 poległych.

Upamiętnienie Bitwy na Grobie Nieznanego Żołnierza

Bitwę Białostocką z 1920 roku upamiętnia pamiątkowy obelisk przy ulicy Zwycięstwa, usytuowany w miejscu jednego ze szczególnie zaciętych starć oraz położona w centrum miasta ulica nosząca imię poległego podczas bitwy dowódcy I batalionu 1 pułku piechoty Legionów kapitana Józefa Marjańskiego. Bitwa Białostocka została również upamiętniona po 1990 roku na jednej z tablic pól bitewnych na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

oprac. Jerzy Górko

